

PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 2., šte. 45 - Cena 4 lire

TRST, torek 22. oktobra 1946.

Delovno ljudstvo hoče, da imajo gospodarski in kulturni odnosi z zaledjem svoj naravni razvoj. Zaveda se, da bi vsako nasprotno delovanje dovedlo do socialnega in gospodarskega propada.

Poština plačana - Spedizione in abbonamento post. II gruppo

Uredništvo in uprava: via Imbriani št. 5
Telefon 93.710 - Rokopisi se ne vračajo

Ne bodo nas prevarali

Julijski sindikati zaman pokušajo v Parizu dokazovati z laži-argumenti, da se bore za koristi delovnega ljudstva, ko istočasno doma delajo za koristi delodajalcev

Na dolgi poti napora in borbe za demokracijo in socialne pravice delovnega ljudstva smo s strani Julijskih sindikatov doživljali vedno eno in isto: stalno in doledno so na vse mogoče načine ovirali in spletkarili proti delovnemu ljudstvu in podlo izdajali njegovo borbo.

Za ugotovitev ni sicer nič novega. Ta ugotovitev je popolnoma logičen zaključek, če se spomnimo na dejstvo, da so zakulisni ustanovitelji Julijskih sindikatov prav delodajalci, ki vzdržujejo tudi prodajajoče Julijske sindikate in njihov korumpiran aparat ter jasno ne dopuščajo, da bi taki sindikati delovali proti njihovim koristim in dobičkom.

Zaradi tega je bila jasna že od vsega začetka katerakoli akcija, katero so pokrenili Julijski sindikati. Tako tudi to po, ko so z velikim truščem naznanjali, da so „organizirali stavko“, da „so začeli z ostro borbo za izboljšanje življenjskih pogojev“, ker zahtevajo „premijsko republiko“ itd.

Jasno je, da je šlo ponovno za komedijo, ki pa je po svoji rafiniranosti podlosti presežala vse dosedanje.

Vprašanje izplačevanja premij republiko namreč sploh ni več aktualna, ker jo že povsod izplačujejo.

Kaj so hoteli torej gospodje pri Julijskih sindikatih s stavko doseči?

Predvsem so hoteli odvrtiti pozornost delovnega ljudstva od vprašanj, ki so danes najbolj pereča. Odvrtiti so ga hoteli od borbe za demokratični statut od težen za utrjevanje demokratičnega bloka, ker jim močna demokratična fronta pač ni bila po godu. Boje se, da bim jim bila v oviro v njihovi težnji, da se dokoplje — čeprav kot hlapci — do guvernerjevega korita, kjer bi nadaljevali tam, koder so večar, ob polomu fašizma, nehali.

Toda to ni vse! Istočasno so si hoteli pridobiti ugled tudi v svetu, čeprav so ga že na vsem začetku zaradi svoje prososne reakcionarne in protiljudske osnove zapravili. V Parizu se namreč vrši sestava, katero poskušajo doseči enotnost naših organizacijsko-sindikalskih prilik. Julijski sindikati so poslali tja tudi svojega zastopnika. Jasno pa so se zavedali, da mu s

nek svetovne sindikalne federacije, na svojim dosednjim delovanjem ne morejo dati nobenega dokumenta v roke s katerim bi lahko dokazali, da so vsaj malo stali ob strani delovnega ljudstva in njegove borbe za doseg pravic. Zato so priredili komedijo. Kot stari spletkarji pa se niso mogli otresti še drugih spletk od katerih so pričakovali koristi.

Razen poskusa, da odvrnejo ljudstvo od najbolj perečega vprašanja, katerega smo že zgoraj omenili, so hoteli zapeljati delovno ljudstvo, da se izčrpa v borbi za „premijsko“ čeprav so, kakor smo navedli, mnoga podjetja že izplačala, mnoga pa priznala in obljubila izplačilo. Pri tem je jasen maneuver delodajalcev, ki so smatrali, da bodo z uspešno stavko Julijskih sindikatov, čimdelj zavlekli pogajanja za nov mezdni sporazum. Ako bi jim ljudstvo nasledilo in se v borbi za premijsko izčrpavalo, bi delodajalci jasno imeli lažjo žetev in bi pri sestavljanju novega meznega sporazuma delovno ljudstvo pritisnili, kakor bi hoteli.

Vsa borba je bila torej navidezna — izmišljena.

To dejstvo je potrdilo postopanje samih Julijskih sindikatov, ki so takoj, ko je ZVU izjavila, da bo smatrala vsako stavko državnih uslužbencev za „ilegalno“, umaknili stavko tudi zato, da bi prepustili stavekajoče negotovosti in posledicam za katere bi „poskrbel“ ZVU. Ako bi imeli Julijski sindikati najmanjši namen, da se resno bore za pravice delovnega ljudstva, ne bi nikoli umaknili stavke, se ne bi nikoli strašili „ilegalne“ stavke, kot se je ni strašil stavkovni odbor v času dvanajstidnevne stavke, če bi to zahtevala borba za koristi in pravice delovnega ljudstva.

Stavka Julijskih sindikatov, ki naj bi bila tako dobro organizirana veriga spletk proti delovnemu ljudstvu, je kljub vsej rafiniranosti in preračunani podlosti propadla.

Naše delovno ljudstvo je namreč že daleč od tam, da ne bi spoznalo volka v ovčjem kožu.

Začasni mezdni sporazum

Delodajalci vedno poskušajo izrabiti vse možnosti izkoriščevanja. Zato moramo biti vedno in povsod zelo budni. Ukreniti moramo vse, da se zaščitimo interes delovnega ljudstva.

Stara mezdna pogodba je potekla. Vodilo se pogajanja za novo pogodbo. Da se stanje začne uredi, dokler ne pride do podpisane nove meznega pogodbe, je bil dosežen začasni prehodni sporazum.

Po tem začasnem sporazumu dobijo delavci in nameščenci od 1. oktobra t. l. da je neke vrste predjem. Dodatek na plačo, katero višina znaša 30% osnovne plače. Poleg tega dobijo delovno ljudstvo, ki je bilo do pred 1. oktobra t. l. zaposleno enkratni prispevek in to

moški ženske
nad 18 in 30 letom 300.— Lir 250.— Lir
izpod 18 let 200.— Lir 150.— Lir
za osnutek se ne nanaša na tiste kategorije, ki so se sklenile nve pogodbe ali na tiste, za katere so v teku tozadevna pogajanja in za ACEGAT, ki mora sam zahtevati, da sprejme ravnateljstvo ta sporazum.

vati, da sprejme ravnateljstvo ta sporazum.

Sodelovanje Svetovne sindikalne zveze in ZN

Sekretariat Organizacije Združenih narodov javlja, da je Stalna komisija Ekonomsko-socialnega sveta za konstrukcijo z mednarodnimi organizacijami na skupnem sestanku s predstavniki Svetovne sindikalne zveze dosegla sporazum o postopni zvezi in Ekonomsko-socialnem svetom.

Svetovna sindikalna zveza bo lahko ob vsaki priliki branila svoje stališče pred Stalno komisijo in bo prav tako lahko predlagala nove točke dnevnega reda Ekonomsko-socialne komisije, in sicer preko Stalne komisije, vsakega člana Organizacije Združenih narodov in preko predsednika Ekonomsko-socialnega sveta.

Pohlepní so

Tvrdke, ki vršijo pogozdovanje in očiščevalna dela na travnikih, kršijo mezdne in delovne pogodbe, ki so jih svobodno sklenile z delavci. Ta dela bi morala prav za prav zaposlitvi brezposelno delovno silo. Tvrdke pa poskušajo na račun delavstva prekomerno zaslužiti. Zato skušajo z raznovrstnimi sredstvi in načini izkoristiti delavstvo. Prisilili jih hočejo, da sprejmejo, nepravilne, nesramne pogoje za akordno delo.

Pri licitacijah prevzamejo tvrdke zaradi medsebojne konkurence dela mnogo ceneje. Brezema svoje samogotnosti pa bi želele prevladati na delavce in zato ne izvršijo dolžnega socialnega zavarovanja.

Vse kršitve in nepravilnosti pri teh tvrdkah bo treba radikalno urediti, kajti zaradi nenastitnega pohlepa tvrdk ne sme in ne more trpeti ravno delavstvo.

Mi gremo naprej

Razvítje sindikalne zastave na Opčinah

Na pragu Trsta, na Opčinah, smo v nedeljo dne 20. t. m. doživeli edinstven dogodek. Okrajnemu odboru ES V. okraja je bila izročena sindikalna zastava. Izredno slabo vreme je sicer zelo vplivalo na potek slavnosti, ni pa niti najmanj škodilo slovesnemu razpoloženju, domačnosti in družabnosti. Godci, pevci in mladina z Opčin in Trebč so mnogo pripomogli k uspehu.

Višek je bil pač dosežen z razvítjem delavskega prapora. Na razvítjenem odru so stali zastopnik Pokrajinskega odbora ES tov. Furlan, zastopnik mestnega odbora ES tov. Rizzato, predsednik okrajnega odbora ES za V. okraj tov. Hreščak in tovariši.

Enotni sindikati

Stavkujočemu delavstvu v Ameriki

V znak solidarnosti so Enotni sindikati poslali ameriškim pristaniškim delavcem, ki stavkajo, sledečo brzojavko:

HARRJ BRIDGES PRESIDENT

INTERNATIONAL LONGSHORENEN'S WARE HOUSE
MEN'S UNION CLAY STREET SAN FRANCISCO
CALIFORNIA

TRŽAŠKI DELAVCI, ORGANIZIRANI V ES, IZRAŽAJO SVOJO SOLIDARNOST Z AMERIŠKIMI PRISTANIŠKIMI DELAVCI, KI STAVKAJO. TRŽAŠKI PRISTANIŠKI DELAVCI NĚ BOMO RAZTOVARJALI STAVKOKAŠKIH LADIJ. DELAVSTVO ŽELIJO ZMAGO.

ENOTNI SINDIKATI — TRST

Vemo zakaj gre

Še vedno se morajo delavci boriti za izplačilo 3000 lir. Ker ta nagrada ni namenjena v politične in šovinistično-spekulativne namene, je delavstvo zahtevalo, naj se denar izplača, toda ne pod imenom nagrada republikne.

ES so pojasnili anglo-ameriški vojaški upravi položaj. Kljub temu pa vojaška uprava še ni nitesar ukrenila. Vsem delavcem, tudi brezposelnim in upokojenecem se mora ta nagrada izplačati zaradi bede, ki vlada. Istočasno pa morajo ukreniti vse, da se prepreči nadaljnje skakanje cen, da se doseže zaželeni učinek nagrade in vseh materialnih izboljšanj za naše delavstvo.

Pri tem pa ne smemo izgubiti iz vida nove mezdne pogodbe. Izplačilo 3000 lir je že začasno značaja. Delodajalci bi to sicer radi izrabili v svoje spekulativne namene in bi s to nagrado hoteli zavlačevati rešitev meznega vprašanja na nedoločen čas.

Zavednost in bistrumnost delavstva pa ovirata delodajalce pri njihovih namelih. Delavstvo ni kratkovidno in ne bo dopustilo, da bi ga delodajalci zaslepiili.

Cinizem ameriškega velekapitala

Rastoči odpor ameriškega delovnega ljudstva proti imperializmu

Komentator »Pravde« Anatol Georgijev poudarja, da je bil pretekli mesec v znamenju nagle zaostrove stavkovne borbe v ameriški industriji. O vzrokih tega pojava piše med drugim:

Vojskujoče se proti fašističnim napadalcem edino za svoje egoistične interese in hoče uničiti imperialistična tekmeča Nemčijo in Japonsko, so bili monopolistični krogi Združenih držav Amerike prisiljeni, da se začasno sprijaznijo z rastočim vplivom delavskega gibanja in demokratičnih sil v splošnem, toda takoj po končani vojni so sprožili ofenzivo proti demokratičnim pridobitvam delavskega razreda.

Monopolistični kapital se trudi, da bi izkoristil slabi položaj delavca za večje izkoriščanje dela in odvzem dodatnih dobrin. Pozivajo vse na nepopolnost novega zahtevam po zvišanju plač, poslovni krogi činično izražajo upanje, da bo lakota prisilila delavce, da ostajajo pri delu.

Protidelavska politika ameriških monopolistov je samo del njihovega splošnega povojnega programa, ki obsega obsežne ekspanzionistične načrte in svetovno nadvlado Združenih držav. Ti načrti resno

Kapitalisti v ZDA proti omejitvam

Dne 15. t. m. je imel predsednik Truman, kakor je javil »Glas zavaznikove radijski govor, v katerem je objavil takojšnjo ukinitve nadzorstva cen nad mesom in živino. Med drugim je nadalje dejal, da je dal navodila za prispeseno odpravo nadzorstva tudi nad drugimi potrebščinami, v kolikor ne bi to škodovalo gospodarski varnosti.

Istočasno pa hoče ublažiti svojo izjavo z besedami, da to vendar ne pomeni konpač tik pred ukinitvijo nadzorstva nad ceno nadzorstva. Razlika ni velika — smo cenami.

Nobene dvoma ne more biti. Besede same potrjujejo razvoj in usmerjenost vladajočih krogov v ZDA, kjer vodi velekapital javno življenje. O tem jasno pričajo tudi ostavke zadnjih Rooseveltovih somišljenikov. Stališča velekapitala, ki zahteva, da se državna kontrola popolnoma odpravi, pač ne sme nikoli ovirati.

In tako uspevajo! Sam predsednik Truman pa javlja po radiu njihove uspehe...

O osnutku za novo mezdno pogodbo

O novem osnutku predloga ES za mezdno ES so predložili Zvezi industrijevce novi osnutek za mezdno pogodbo. Smatramo za potrebno in umestno, da ana temu mestu izrečemo priznanje Enotnim sindikatom za njihovo naporno delo, katerega edini in man je, doseči upravičeno zahteva delavstva in jih zaščititi pred izkoriščanjem.

Opozarjamo na najzaprtilnejša določila nove pogodbe:

1. Minimalne plače za vse kategorije. Osnovna plača na uro za moške: Lir 35.70 specializirani delavec * 34.20 specializirani težak * 32.70 navadni težak * 31.20
2. Zene in nedotelniki. Z isto delo dobijo ženske enako plačo kot moški.
3. Vojenci lahko polagajo vajeniški izpit po svojem 18. letu. Če so dokončali po ovice svoje učne dobe, Vajence osemnaestih let, ki dokonča svojo učno dobo, dobi plačo, ki je za 10% manjša od plače kvalificiranega delavca, ce ne more vršiti mojstrskega dela.
4. Za oborde, premije in nagrade mora biti zagotovljena minimalna nagrada od 30% osnovne plače.

5. Požitnice morajo biti plačane in znašajo: za 1. in 2. leto službovanja 80 ur od 2. do 4. leta službovanja 120 » od 4. do 10. leta službovanja 160 » preko 10 let službovanja 176 »

6. Prazniki: 1. maj — 97. maj — 25. junij — 17. avgust — in dan Sv. Justa, to je 5. november. Nadalje vsi priznani prazniki med tednom, polprazniki: Velika sobota, Božič in Silvestrovo (zadnji dan leta).

7. Povisovanje plač. Osnutek predvideva 9 letnih povisovanj in to od 2. do 14. leta službovanja, vsako leto po 5% od osnovne plače, tako, da doseže povisovanje po 14 letu službovanja 45% povisovanja začetne plače. 8. Delovni teden znaša 40 ur. 9. Izredno delo se plača za prvih 3 ure 60%, za nadaljnje ure pa 100% kot dodatek na plačo za redno delo. Rot nočno delo se smatra delo od 30 ure do 8sure zjutraj in se nagradi s 50% dodatkom. 10. Opustiti in opustitev dela se mora javiti 300 ur prej. 11. Če podjetje nima mezu, se mora plačati odškodnina v višini 60.— Lir dnevno. 12. Službeno mesto se mora ohraniti po edincu za dobo 6 mesecev.

Zgoraj navedena določila v osnutku za novo mezdno pogodbo so tako značilna in jasna, da ne potrebujejo nobenih podrobnih tolmachenj. Zgovorna so dovolj in izražajo vso skrbnost in gostodestno — čuvanje pred vsakovrstnim izkoriščanjem s strani delodajalcev — Enotnih sindikatov.

Delovanje metalurških delavcev

ES metalurške stroke je predložil industrijemcem osnutek novih meznih pogodb, in sicer za:

mezdno pogodbo za industrijske delavce; pogodbo za plače za industrijske uradnike; pogodbo o novi draginski dokladi; pogodbo za delovne obleke za malo industrijo.

Marljivo delovanje zadrugarjev na Goriškem

Tudi na zadrugnem polju smo se odločili tekmovali. Naloge, ki smo si jih zadali, so za naše razmere precejšnje. Vendar jih bomo z združenimi močmi in vztrajnostjo prav gotovo dosegli. Poudarjamo z združenimi močmi in vztrajnostjo, ker to so bistvu temelji združne ideje.

Predvsem hočemo povečati število članstva pri naših novo ustanovljenih Nabavnih in prodajnih združenjih, in sicer v okrajih Bovec za 100, Kobarid za 150, Kanal za 170, Miren za 312, Komen za 200, Brda za 150, Gorica za 300. Skupno toraj za 1382 članov. Če dosežemo to število, bodo štete naše Nabavne in prodajne združenja v Goriškem okrožju okroglo 5000 članov. Če pomislimo na ovire, s katerimi se mora naše zadrugništvo boriti, lahko rečemo, da bi bil to lep uspeh.

Ustanoviti nameravamo 7 novih združenj, 10 novih posvalnic pri 5 združenjih in odsek za vinarstvo pri NAPROZI v Kojškem. Pri združenjih in posvalnicah bo urejenih in opremljenih 11 prostorov (prodajalen in pisaren). Članstvo združenj bo imelo 60 krajevskih sestankov, na katerih se bo obravnavala aktualna zadruga vprašanja in splošne gospodarske razmere. Člani okrožne zadrugne komisije in okrajnih zadrugnih komisij bodo imeli v raznih krajih 27 zadrugnih predavanj.

Tudi vinarstniki so marljivi

V Kobaridu, Idriškem, Suzidu, Kanalu in Kozarču, so se vršili ožji sestanki zadrugnih odborov na katerih je predaval tov. Janko Furlan. V Bovecu, Kobaridu in Kanalu bi

morala biti predavanja na množičnih sestankih, vendar pa se predavanja niso mogla vršiti, ker so anglo-ameriške oblasti odklonile potrebno dovoljenje iz nezamisljivih razlogov.

V Kojškem je bil dne 13. t. m. sestanek vinarstnikov brisrkega okraja zaradi ustanovitve odseka za vinarstvo pri Nabavnoprodnih združenjih. Sestanka se je udeležilo 80 gospodarjev, ki so z zanimanjem sledili predavanju strokovnjaka za vinarstvo tov. Flega, upravitelja državnega posestva v Ložah pri Vipavi. Predavatelj je res strokovno prikladal razloge, zaradi katerih ni bilo potrebno, da se izboljša vinarstveno in kletarstvo v Brdih. To izboljšanje se pa da doseči le z načrtnim delom, ki se bo dalo najhitreje in najlažje izvesti ravno z ustanovitvijo odseka za vinarstvo. Navzoči vinarstniki so videli resnično potrebo načrtnega dela in zato se je odločili, da ustanovijo odsek za vinarstvo pri Nabavnih in prodajnih združenjih v Kojškem. V ta namen je bil izvoljen 5 članski pripravljalni odbor za omenjeni odsek, ki ima nalogo, da izvrši vsa pripravljalna dela, da bi tako pričel odsek čim prej tudi praktično delovati. Sklicani bodo tudi krajevni sestanki vinarstnikov in začetkom novembra bo širši sestanek, na katerem bo končno postavljen odbor odseka za vinarstvo pri zgoraj navedeni združenji.

Zanimanje, ki so ga na tem sestanku pokazali vinarstniki, nas nvdaja z upanjem, da bo odsek za vinarstvo pri NPZ v Kojškem pričel v najkrajšem času z uspešnim delovanjem.

Domače in tuje vesti

Hišnikom nočejo ugoditi - Italijanski delavci morajo v tujino

Stavka hišnikov se nadaljuje, ker zaradi njihovega ekonomskega položaja ne morejo odnehati.

Oblastnike pri ZVU zadeva prav nič ne zanima.

Pa bodisi kakorkoli, nas zanima samo eno vprašanje: ali je namreč tudi taka oblastna brezbriznost del demokracije, ki naj po trdni odločitvi oblastnih ljudi zavladala po svetu.

V angleške topilnice bo odšlo čimprej 2.800 italijanskih delavcev na delo. Zaradi tega se nahaja zastopnik angleškega ministristva za delo v Rimu, Zastojna je ta pot delavstva, ki si mora iskati zaslužka daleč proč od domovine, v tujini.

Družba »Aleksandria Navigation Company« iz Egipta je naročila pri CRDA dve ladiji po 6400 ton za prevoz tovora in potnikov.

ES prehranjevalne stroke pripravlja nov osnutek pogodbe

Izdeluje se osnutek nove mezdne pogodbe za delavce in nameščence tržaških in ostalih hotelov v coni A.

Sklenjen je bil sporazum, ki urejuje draginsko doklado pomorščakov. Doklada se bo izplačala za dobo od 1. avgusta dalje.

21. t. m. se je vršila na sedežu ES pomorščakov skupščina. Razpravljali so o pomorščakih, ki jih je vojna zatekla v pristaniščih ZDA in so bili zaprti ali internirani.

Slavni jugoslovanski violinist Zlanko Baloković je ob priliki obiska v tovarni motorjev v Rakovici pri Beogradu imel za delavstvo te tovarne uspel koncert.

Uradna izjava ustanove UNRRA-e podana na podlagj preiskovalne komisije je razblijala vse zlobne propagandne vesti o razdeljevanju UNRRA-inih pošiljk jugoslovanski vojski.

Skupni stroški pariške konference znašajo 136.250.000 frankov. Stroške bo plačala gostiteljica, to je Francija.

Stavke

Studentje v Kairu so razdeljevali letake, ki pozivajo na splošno protestno stavko. Prišlo je do spopada s policijo.

V New Yorku stavka sedaj nad 55.000 delavcev in uradnikov avtotranspornih podjetij ter pomorščakov. V luki miruje 397 ladij, pomoli so natrpani za milijoni ton blaga. V New Yorku čaka na rešitev 16.000 vagonov raznega blaga, saj traja stavka že več tednov.

V večjih berlinskih podjetjih so 17. t. m. prekinili z delom za eno uro. Delavci so protestirali proti vojnim zločinem in proti industrijem bivših hitlerjevskih podjetij.

V italijanski pokrajini Cremona je pričelo stavkati 70.000 poljedelskih delavcev.

Visoki arabski svet za Palestino je večkrat sklenil, da bo 2. novembra, ob 29. obletnici Baifaurave izjave, proglašil splošno stavko.

Resolucija

Pokrajinski odbor Enotnih sindikatov je preučil izredni gospodarski položaj, ki tare naše delovne množice, in ograja njihov obstoj. Zato obvešča ZVU o naslednjem:

1) delavci se na našem ozemlju sedaj bore za uresničenje nove meznega pogodbe, ki naj bi izboljšala njihov bedno življenje; toda stalno naraščanje cen življenjskih potrebščin že vnaprej neutralizira vsako povisvanje plač.

2) da se prepreči vrtoglavo naraščanje cen in vsako nesorazmerje s skupno močjo delavcev, je treba uvesti strogo blokado cen, ki bi zajezila nadaljnje naraščanje.

3) cene blaga dejansko niso odvisne od komisije za cene, v kateri imajo delavci po svoji sindikalni organizaciji svojega zastopnika, temveč od splošnih gospodarskih razmer in od trga; z razmere pa so v kritičnem nasprotju s kupno močjo delavcev. Zato so Enotni sindikati prisiljeni odklopiti svojega zastopnika iz te komisije za cene. Ta zastopnik predstavlja delavce in zato na

Iz področja ustvarjalnih sil cone B

Delavski zaupniki!

V zadnji številki našega lista smo v kratkih potezah pokazali nalogo delavskih zaupnikov. Ze iz teh kratkih besed je razvidna velika važnost delavskega zaupnika, ki se svojih nalog popolnoma zaveda, saj posega njegov delokrog v najskrajše količke podjetja, v najmanjše podrobnosti delavčevega življenja. Star naš pregovor pravi, da podpira prava gospodinja pri hiši tri vogle; enak položaj nekako zavzema pravi delavski zaupnik v ljudski državi.

Zato smatramo za svojo dolžnost, da se v tem vprašanju ne zaustavimo že pri splošnih besedah, temveč, da ga osvetlujemo v njegovih podrobnostih, kar bomo storili zaradi njegove obsežnosti v vrsti članov. Ze vnaprej pa opozarjamo na nekaj: ravno zaradi velike važnosti in težke odgovornosti, ki jo nosi delavski zaupnik, bomo pri izbiri tembolj previdni in kandidate res z vseh strani preletali, ali v resnici odgovarjajo vsem zahtevam, ki se stavijo delavskemu zaupniku.

V naši deželi vladajo še posebne razmere, ki nas silijo k posebni pažljivosti. Medtem ko je v Jugoslaviji mogoče pristopiti k delu samemu, smo pri nas prisiljeni ustavljati se pri predpripravi na pravo delo. V prvi vrsti moramo zagotoviti delavcu pravilno vzgojo in popolno varnost pri delu. Ta dva problema bomo srečali v večji ali manjši meri v prav vsaki kapitalistični usmerjeni državi.

V naslednjem bomo poskušali osvetliti omenjeni dve nalogi.

Skrb za varnost delavstva je pri delu v jasistični Italiji obstajala le na papirju. Ko pregledujemo danes naše tovarne in rudnike in na vsak korak ugotovljamo, da nimajo premožni obratni nič najmanjših varnostnih naprav, se nam odkriva vsa skandalozna, bolj rečeno zločinska brezbrzičnost ne samo bivših lastnikov tovarn in rudnikov, temveč v nič manjši meri bivših protiljudskih oblastí. Enim in drugim je bila skrb za zdravje in varnost delavstva — še manj kot deveta briga. Kaj je bilo podjetniku-jasisti, če se je delavec ponesrečil na delu? Prav nič!

Imperialistični cilji so jazizmu narekvali izkoriščanje naših zemeljskih zakladov in povečanje proizvodnje ne le do skrajnosti, temveč naravnost do blaznosti. Varnost delavca? Kaj šel! Za to treba materiala in tega je — škoda!

Naloga delavskih zaupnikov je, da se z vso potrebno zavedenostjo in s polnim razumevanjem zagrejejo v problem varnosti na delu in tako osigurajo delavca in produkcijo.

Vzgoja delavca v uporabi zaščitnih naprav in čuvanja sebe in tovarišev na delu je bila bolj lepa fraza kot dejstvo. Ze prej navedeni razlogi niso podjetniku-jasisti dovoljevali tega „športa“. Lahkomišljenost delavca bi imenovali smešno,

Klančič Roman, udarnik Ajdovščina.

Ze bi ne bila tako usodna, naravnost tragična. Nova naloga delavskega zaupnika; res, težja od prve, ker oblikuje mo mrvno materijo laže nego živega, pokvarjenega človeka. Zato se je mora zaupnik lotiti s tem večjo vnmemo, s tem večjo zagrizenostjo in delavca povsem prevzgojiti.

Vsak posamezen delavec se mora v polni meri posluževati varnostnih naprav, vsak posamezen delavec mora globoko občutiti dolžnost, ki mu je nalagata lastna varnost in varnost njegovih tovarišev.

Objavljamo izveček iz knjige Constanccie de Mora In place of Splendor (izšla v New Yorku 1939)

„Rajši smo vdove junakov, kot žene strahopetcev“!

(Nadaljevanje)

Širálava vlada, ki so jo sestavljali skoraj izključno republikanski demščarji, ni mogla izpolniti uspešno svoje naloge in nuditi odpor ter boj do zmage okupatorju, ker ni imela v svojih vrstah in zastopnikih sindikalne zveze ne zastopnikov drugih strank. Splošno je prevladovalo spoznanje, da je potrebna rekonstrukcija vlade na široki ljudski podlagi. Tako je prišlo do vlade Larga Caballera, (levo krilo) v katerem sta bila 2 republikanca, po en zastopnik Baskov in Kataloncev ter 2 komunisti.

In vojna je zavzemala vedno večji obseg. Tu pa tam je pričelo primikanjovati živili. Ko je bila že huda stiska je pripilula v pristanisce Alicante sovjetska ladja Nava, natoovorjena z živili za demokratsko Španijo. Vra sovjetska posadka je vkrcavala živila v Odeso noč in dan in se odrekla svojim mezdam, da bi mogli nabaviti za Špance še več živili.

Vsakdo bi rajši, da bi Nava pripeljala letala, ki smo jih krvavo potrebovali. In vendar smo se po treznem preudarku vsi

★ SLAVA DELAVCU - JUNAKU!

... Tineta Mlakarja ni več! 30. IX. nam je brezobzirna smrt ugrabilila njega, ki si je kljub svojim šestim križem, kljub trdemu delu v svojem življenju in kljub težkim družinskim preizkušnjam toliko gnil k srcu naše novo življenje, da je bil od tovarišev proglašen za udarnika že po prvem tekmovanju!

Tovariš Tine ni borec od danes ali včeraj! Njegova borba za človečanske pravice našega delovnega ljudstva se je začela že tik po prvi svetovni vojni. Strahote 25 letnega suženjstva pod fašističnim barbarstvom ga niso uplašile. Svoje neumorno in nesebično delo za težnje leptanih milijonov je nadaljeval kot neustrašen aktivist v narodno osvobodilni borbi naših narodov.

Izguba sina, ki je svoje mlado življenje žrtvoval v borbi proti oku-

patorju za svobodno bodočnost Slovešva, pokojnega Tineta ni strlal! Šel je preko svojih osebnih težav in s trdno roko vhtel svoje kovsko kladivo, ki ga je po osvoboditvi Idrije nemudoma zopet vzel v roke, da pomaga usposobiti idrijski rudnik za oni veliki trenutek, ko bo naša dolgo in težko preživetna dežela končno zadobila trajni mir v okrilju svoje edine matere — FLRJ. Ta najsrčnejša želja se mu ne bo izpolnila, ker smo ga prezgodaj morali položiti tja, kjer mu počiva njegov junaki sin...

Naj jima bo lahka svobodna domaća zemlja! Zadržiteva noga je ne bo več tetalal!

Materi in ženi samo to: Pokopali smo njega, nismo pa pokopali njegovega spomina!

Njegovi tovariši rudarji.

Kulturna borba delovnega človeka

Vsaka stvar na svetu se nekoč porodi in mora preživljati gotov razvoj. Narava si je postavila svoje zakone, ki jih vidimo prekršene samo v bajkah, pravljicah in čudežih: trdote vsakdanjega delavčevega življenja pa nas postavljajo pred stvarnost, ki ne pozna nič bajk, niti pravljic, čudežev in podobne navlake.

Gigantska borba, ki jo danes vodijo delovna ljudstva vsega sveta in ki more zaznamovati svoji ogromnosti primerne uspehe, je prav tako morala upoštevati naravni zakon in preko njega tudi danes ne more. Ze zgodovina starih narodov nam pripoveduje o uporih ljudstev proti tlačiteljem. Kričeški puniti srednjega veka se niso omejevali le na našo domovino, temveč so dolgo dobo razburjali vso Evropo. Socialna zgodovina človeškega rodu je prepletena z eno samo rdečo nitko borbe tlačnega proti tlačitelju. Če se danes ozremo nazaj, se lahko začudili spričo enostavnega, rekel bi nesmiselnega načina, kako so se vodile te večne borbe, zgrozili se bomo ob ugotavljanju tako minimalnih uspehov, ki to, da se bodo naši pozni znaneci z rahlim nasmehom spominjali naših največjih skrbil. Odkod vse to? Odgovor je že podan: to je razvoj!

Primitivni, neuki, tehnično neizvežban človek starega veka se je boril primitivno, preprosto, takorekč z golo pestjo in borbo glavo. Cas pa je človeka izušil in brezglava je postajala sorazmerno z dvigom človeške kulture in tehnike načrtnega in njegove uspešnosti. To učenje tlačnega pa je bilo zelo dolgotrajno in čim vztrajnejše, tem mučnejše. Kajti — ni mirovali tudi tlačitelji, kateremu so bila na razpolago sredstva, do katerih je bil dostop preprosto menjljano strogo zabranjen. Saj se ni do go tega, ko si mogel silješ kmetiča: »Kaj treba mojemu sinu sileš? Oral bo, kakor orjem sam in živel bo, kakor smo živeli doslej!« Delavec je bil v tem pogledu mnogo na boljšem, ker je živel v drugem načinu razmerah; toda tudi ta samo v toliko, ko likor se tiče njegovega spoznanja in njegovega življenja po vsji omiki. Stvarno pa je bil na istem. Ne po lastni krivdi! Njegov gospodar, ki je znal prilagoditi državo in ves njen aparat svojim interesom, je dobro vedel, kako strahovito uničevalno silo njegovega privilegiranega položaja bi pomenil izobražen delavec. Zato delavec in kmet nista smela v šolo. Seveda, stalno napredujoči razvoj tehnike je potreboval tudi primerno izobražen delavca. Bobro, pa naj se delavec izobrazi, toda nikakor ne več kot toliko, kolikor je najnujnejše potrebno, da more uspešno služiti — tehniki kapitalista. Prvi tehnični delavci so se borili proti stroju, kinalu so pa spoznali, da je njihov tlačitelj gospodar, ne pa stroj in so svojo borbo napovedali temu. Današnji zavedni delavec ve, da je posamezni gospodar-kapitalist »golj majhen člen strnjene verige ki ji pravimo država. Danes delavec tudi ve, da obstaja nekaj, kar veže kapitalistične države v boj proti delovnim ljudstvom, in to je njihov kapitalistični sistem. Karokaj si junak v bajki, boreč se proti sedmeroglavemu zmajui ni loteval posameznih zmajevih glav, ampak je naprtil svoje koplje v samo zmajevno srce, tako se današnji junak-delavec ne sme zadovoljiti z raznimi glavami — posamezniki ali državami, temveč mora svojo borbo usmeriti proti kapitalističnemu sistemu samemu.

Pa smo v politiki, kaj? In je vendar čisto enostavno in docela logično! Da smo se oddaljili od misli, izraženi v naslovu? Pa menda ne! Le pojdimo dalje! Do višje izobrazbe delavec nikakor ni

mogel dospeti, to je bila važna skrb države kapitalističnega kopita. Nekaj pa je le moral tudi delavec in celo kmet poduhati šolo, ker bi sicer ne mogel v taki meri služiti napredujočemu načinu gospodarstvskega življenja. Pa so je um razbistrih, delovni človek je začel napeto razmišljati, uvidel potrebo po znanju tega in onega, se lotil s samo njemu lastno vztrajnostjo, stremel vedno više s tako silo, da so kapitalistu omahnile roke. Nekaj že šepetajo o socialnem sistemu! Kaj sedaj?...

Strnilo se so namazilene glave in sklenile: nacionalizem to je svetinja in za moralnega človeka nujno potrebna stvar. Sole bomo dali ljudstvu in to bo za nas, gospodo, še koristno, ker bodo te sole lepo govorile o nas. Politika pa ne! To je pa zadeva, izključna zadeva politikarjev; ki so vendar za svoj poklic postavljeni. Pa naj bo: še sindikate naj imajo, toda ti se naj borijo proti posameznim gospodarjem; ideje, sisteme in sploh politiko pa naj pustijo popolnoma pri miru!

Tako so sklenili, tako so svet uredili! Pozabili pa so na neomahljivi zakon stalnega razvoja, kateremu je podvržen seveda tudi delovni človek, ne pa samo kapitalist. In ta nezvdržni razvoj je počel delovnega človeka, da mora vpreči v svojo borbo za življenje prav vse svoje sile, v prvi vrsti pa svoje duhovne sile. Izobrazba je zahtevala njegovo in pismenost. In ko je v SZ zavladala ljudska volja, so uspehi kaj kmalu pokazali neslutene veličine.

Samo en zgled! Kazakistan, ena izmed SSSR Sovjetske zveze, je prostrana, a to malo naseljena dežela, saj marj celih 2.814.000 šteje pa le 7.300.000 dñs. (Pred vojna Jugoslavija je merila 248.005 km² in imela okoli 15 milijonov preb.) Na tem ozemlju je bilo v predrevolucijski dobi le 2% pismenih. Danes je tam: 7.735 osnovnih in srednjih šol, 22 visokih šol in Akademija znanosti. V SSSR Turkmenciji je ljudska oblast našla ne nekaj osnovnih šol in niti višje šole, niti gledališča; danes imajo Turkmenci 1052 osnovnih in srednjih šol, 7 visokih in 39 tehničnih šol.

TEDEN KNJIGE.

ŽENA V TEKMOVANJU

Kaj čudno bi bilo, da bi se danes naša žena potegnila nazaj v zapetok! Borba za našo narodno šolo v zasedbenem ozemlju A je skoro 100 odstotno v rokah žene, kar ni slučaj; svojih pravic do lastnih otrok si žena ne da iztrgati iz rok. Stevilčno morda manj, toda vztrajno kakor vsak mož se naša žena udeležuje političnega boja bodisi v diskusiji bodisi na ulici. Da moči tudi v obnovi svoj dežele enakopravno in s polnim razumevanjem, se moremo prepričati na vsakem koraku.

Žene zasedbenega ozemlja B so rešene marsikateri težke brige njenih sestra preko Morganove erte. Politično vprašanje ni tako prede, šolsko vprašanje sploh ne obstoja. So pa še vedno velike ruševine in opustošenja na vseh poljih, ki nujno kličejo pomoči. In tudi tu je naša žena na pravem mestu. Tekmovanja ženi niso tuja! Udeležuje se obnove v prav vsakem oziru: kot delavka v tovarni na polju, v uradu, šoli, skratka povsod.

Pri vsem tem udeležovanju v javnem življenju pa hoče ostati še vedno to, kar je — žena. Razen tekmovalnega dela kot uslužbenka si zadaje še posebno čisto polje naloga. Kakšne so te posebne naloge najlepše osvetljujejo načrti dela, ki so si

Delo sindikalnih podružnic

(KMS = Krajevni medstrokovni svet)

KMS: Cerkno

CERKNO. — Podružnica splošne mesečne zveze je imela svojo redno mesečno sejo dne 6. t. m. Tov. Sedej Franc, podružnični predsednik, je v kratkih besedah očrtal politično stanje, pri čemer je seveda prevladovala beseda o pariški komediji. Iz poročil posnemamo, da so čevljarji sicer osnovali svojo zadrugo, da pa še ne posluje tako, kakor mora poslovali naša prava zadruga; izgleda, da bi bilo treba malo — metle! Podružnica namevaja postaviti delavnico za krojače in šivilje. Organizacija mladine v tekmovanju za ZREN je poverjena tov. Vekoslavju Sorlarju. Radi bi si tudi oskrbeli sindikalno zastavo.

KMS: Idrija

IDRIJA. — Udarniška nedelja 15. t. m.

je privabila na delo 424 ljudi, da dovrše vse potrebno pred začetkom trde zime. Za obnovo delavskih stanovanj je bilo pripravljenih 107 m² presejanega peska, očiščeno je bilo 2870 kosov cele in 800 kosov polovične opeke. V Tišovi ulici so popravili most, a ulica Sv. Ahacija je bila razširjena. Mladina hoče dovršiti svoj stadion; to nedeljo je prevozila 50 m² zemlje. Pa to še ni vse. Nekateri celo med tednom ne morejo mirovati; naši mizarji, kakor tudi člani nekaterih mestnih rajonov so med tednom izvršili dela v vrednosti 57 tisoč 675 lir. Vrednost nedeljskega dela je ocenjena na 140.090 lir, kar da skupno čedno vsotico 197.765 lir. Pač krepak odgovor — pariskemu barantanju!

IDRIJA. — Na zboru volitev dne 12. t. m. je prečital tov. F. Brocclj pismo znanca iz Amerike. Naš rojak v »deželi blagostanja« poroča, da vladata tam silna dražinja, a krnh mora tudi črn biti dober, ker — belega ni!

POSTOJNA. — Podružnica kulturno-prosvetnih delavcev je svoje delovanje v tekočem šolskem letu začela s svojim prvim občnim zborom v Postojni dne 10. t. m. ob navzočnosti 48 članov (učiteljev in profesorjev). Izvoljen je bil nov odbor, ki si je zadal častno nalogo, da izvrši načrtno delo tekom tekmovalnja za priključitev k Jugoslaviji. Delovni načrt obsega sledeče točke: 1. dvig kakovosti šolskega dela; 2. izboljšanje odnosov do dela; 3. povečanje aktivnosti članov v organizaciji sami; 4. poglobitve izvenšolskega dela. — Načrt ni skromen, saj obsega prav vse delovanje pravega ljudskega kulturnika.

Na posameznih šolah bodo ustanovili študijske krožke, na katerih bodo obdelovali vsa potrebna vprašanja. Zavedajoč se velike važnosti političnega in gospodarskega dela so sklenili proučiti gospodarsko, domoznansko, politično in socialno strukturo vsake posamezne vasi.

Makarovič

BELSKO. — Dolgo so se motali razni črnosrečni inženirji, da bi naši vasi napeljal vodovod, a je vse ostalo le na papirju. Danes pa imamo tu svojo ljudsko oblast in — glej čudo: vodovod deluje! Veste kako? Zelo enostavno: vaščani smo si zavhali rokava, 55 letnih mojster-domaćini nam je pripravil načrte in nas v delu vodil; pa ne mislite, da je to kak poseben strokovnjak! No, s prostovoljnimi deli su vaščani prispevali 1635 ur, kar odgovarja znesku 49.350 lir in — danes imata vodovod razen Belskega še vasi Bukovje in Gorenje.

Naši vaščani so pa pomagali tudi pri obnovi požganih vasi Gorenj in Bukovja in prispevali s prostovoljnimi delom in vožnjami znesek 48.240 lir.

S tem se nismo dovolili našega dela! In radi bomo z delom nadaljevali, saj s tem izvajamo svoj mogočni plebsci za priključitev k Jugoslaviji!

Vovk Viktor, Belsko.

KMS: St. Peter

PRESTRANJEK. — Zene Prestranka, Slavine in Koč nečajo mirovati v delu, kakor niso mirovale v borbi. Zbralo se jih je iz Prestranka 15, iz Slavine 26, a iz Koč 22 ter so šle delat na prog pri Prestranku. Z 200 prostovoljnimi urami so prispevale k obnovi 8000 lir. Niso se zmejnile, ko so jih nekateri skušali odvrtiti od dela. Njihov odgovor potrjuje njihovo zavednost: »Z veseljem delamo, ko nas je toliko skupaj! Šaj bomo kaj napravili samo s skupnimi močmi in — ne bo dolgo, ko bomo popravili vse, kar nam je sovražnik porušil. Se več, zgradili bomo tudi ono, česar doslej nismo imeli — našo narodno obarast!«

KMS: Koper

KOPER. — Okrajni odbor ES je povabil dne 30. IX. zastopnike vseh podružnic in mestnih odborov na skupni sestanek v Izolu. Politčno-sindikalno organizacijsko predavanje tov. Jurage je vzbudilo veliko zanimanje in povzročilo živo debato. Veliko pozornost so vzbudile naloge, ki jih je tov. Skočir postavil kot najvažnejše za bližnje bodočnost. Te naloge so: 1. aktivizacija vseh sil v podružnicah; 2. aktivizacija vsega delovnega ljudstva; 3. sistematično in konkretno obdelovanje tudi najneznalednejših problemov; 4. točnost na sestankih in takojšnje poročanje o teh, vsijim sindikalnim forumom; 5. brezobzirna borba proti šovinizmu in čim večje ojačanje enotnosti med delavstvom raznih narodnosti; 6. najvišji možni dvig produkcije; 7. brezobzirna borba proti špekulantom in črnoborzičancem. Tov. Lori je ional sel nujno potrebo večje povezave in poglobitve delavstva v sindikalnih vprašanjih; da doseže odbor tudi v tem oziru kar največje uspehe, se je odločil izdati svoj lastni časopis »Ricostruzione«, ki bo žilist izhajati v petnajstih dneh; da bo list, imel pravi uspeh, poziva vse k sodelovanju.

Odgovorni urednik: Marjan Medvešček

DR. GAETA
zobozdravnik, izdeluje proteze
v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki.
Največja garancija. Sprejema od
10. do 12. in od 13. do 19.
Govori slovensko
TRST, ul. Torrelbanca 43
(vogal ul. Carducci)

okrog 40 znanstveno-raziskovalnih zavodov in ustanov, na čelu s turkmenskimi podružnic Akademije znanosti ZSSR, 14 gledališč, Filharmonijo itd. (Kaj neki poreče ZVU, kaj g. Simoni spričo njihovega delovanja v slovenskem šolstvu???)

Kotevar Anica, udarnica, Ajdovščina.

Tudi pri nas ni nič drugače! Čim je ljudstvo spravilo hojno sekrugo, ki je s tako odločnostjo vhtelo proti okupatorju, že je bila organizacija prave ljudske šole ena najvažnejših nalog, ki se je slehernik lotil s tradicionalno ljubeznijo in vztrajnostjo. Ze zdavnaj je vsakdo vedel, da je bila dosežanja šola prav za prav le zelo linkažena spaka prave šole in da sebi popravljati. Za obiskovanje višjih šol mora naš človek naspake te šole na samem odrasel človek danes nima niti časa niti možnosti. Preostaja mu torej le še eno — samozobrazba. Te se pa poslužuje s pridom na raznih študijskih sestankih, v knjižnicah, časopisju itd. Kakor pri vsaki stvari, ki jo naš človek spozna za važno, tako se je tudi te zadeve lotil odločno in načrtno in zato nikakor ne dvomimo v res velike uspehe, ki jih bo prikazal po vsej deželi!

AJDOVŠČINA. — Delavstvo Rizzatove žage ve, kaj pomeni dobra knjiga; v tednu knjige bodo nabavili za 20.000 lir knjig.

KMS: Postojna

POSTOJNA. — Odbor podružnice PTT je imel svojo 10. redno sejo 15. X. Iz poročil razvidno, da so bile naloge, ki si jih je doslej zadal odbor, v celoti izvršene. Direkcija pošte na Reki priznava delavcem, plačanim na uro, le teden dni dopusta, ne pa po odredbi o plačanih letnih dopustih; za to vprašanje se zanimajo tudi delavski zaupniki in ga bo treba čimprej rešiti. Osnovani so podružnični sektorji, in sicer: organizacijski (tovariši Ivkova Stanko, Avbelj Stefan in Vidic Eli-zabeta). Delavski zaupniki želijo pomoči podružnice, da bi mogli uspešneje vršiti svoje naloge. Tekmovanje je v polnem teku. Tekmovalna komisija je sestavljena iz tov. Cunta Jerneja za pošto, Močnika Stanka za sekcijo in Smrekarja Zdravka iz Št. Petra.

POSTOJNA. — Podružnica Iesne stroke je 28. IX. povabila svoje člane na sestanek, da si izvolijo odbor. Dosedanji delavski zaupnik na žagi, tov. A. Segec je zapustil delo; zato so na njegovo mesto izvolili tov. Franca Stegla. Za tesneje povezavo podružnice žage in mladino sta določena tov. Bogomir Gerželj in Marija Čuk. V tekmovalno komisijo so pa izvoljeni tov. Bizjak Bazilij (iz uprave), Dal Lago Atilij in Sirca Luka. Tov. Makinda A. in Kolar M. sta določena, da se pobrtgata, kakor je v delavsko zadrugo.

Malo točnosti bi bilo potrebno te podružnici, oz. njenemu tov. tajniku! Omenjeni sestanek se je vršil 26. IX., zapisnik sestanka pa je v Ajdovščino prirmal Snel 17. X.; treba je bilo torej celih — 21 dni, kar se bore malo sklada s tekmovaljem...

Pred božičem se je na poti v Francijo na letališču blizu Alicante razgovarjala z menoj skupina angleških parlamentarcev. Poslali so jih, da na mestu ugotovijo, ali ravnamo slabo s fašisti, ki smo jih ujeli. S svojim delom so bili več ali manj zadovoljni, ker ravnamo naši lepo z ujetniki, je hrana da je zelo pčita; tako pičla kot skoraj hrana našega ljudstva. Morali bi dati jamstvo, da se bo »nacionalistom« hrana izboljšala. Ničemer se nisem nikoli bolj čutila. Čemu boljše hrano in kako je to »nacionalisti«? Dejali so, da se je sedaj ta izraz udomaćil v angleškem tisku za ono pešičo generalov, ki so ustvarili špansko fronto, da bi omogočili Nemčiji in Italiji življenje.

Spričo zavzetja Malage je komandant 15.000 italijanskih fašistov, general Mancini napisal: »Ovenčali smo se z novim vencem slave.« Ta venci slave je bil dejansko smrt stotin tisocev španskih otrok in žena. Res, fašisti imajo čisto posebno merilo pojmovanja slave.

12. marca 1937. je španska vojska prvič v tej strašni vojni popolnoma potokla Italijane-fašiste. Ta slavna zmaga je bila pri Guadalajari. Veliko je bilo število ujetnikov. Na osnovi dražgocenega zaplenjenega gradiva smo pripravljali »Belo knjigo« španske vlade za DN (Društvo narodov), da bi dokazali italijansko vmešavanje. Kljub vsemu temu pa so razne agencije in časopisi naprej naročali svojim dopisnikom v Madridu in Valenciji: »Preverite vsekakor, ali so res italijanske čete v Špa-

niji, preden jih spet omenite v svojem poročilu.«

Kotikokrat sem brala kablogram: »Burgos javlja nerede v Valenciji. Brzojavite.« Dopisnik je odgovoril: »Tukaj ni nobenih nemirov.« Nato je londonski urad navadno brzojavil: »Brzojavite, prošim, 500 besed o nezadovoljstvu španskih ljudskih množic s špansko rdečo vojsko.« Včasih bi se dvojni nadaljeval in dopisnik bi v svojem besu javil: »Nikjer nobenih nemirov izvzemši italijanske invazije v Španiji.« London bi pa trdovalno vztrajal: »Brzojavite, prošim, 500 besed itd. Zahteva New York.«

31. maja so nekatere inozemske agencije prinesele pod velikimi naslovi vest, da je zakonita vlada v Španiji bombardirala ladje (ne ljudi) v uporniškem pristanišču Ibiza. In če smo pri tem poskovalaj nemški vojni brod, mar se ne bo vsakdo vprašal: »Kaj pa je prav za prav ta brod imel opravka v uporniškem španskem pristanišču. Ali ni kršil pakta o nemešavanju?« Zaradi represalij; kot so trdili, so Nemci poslali volno brodoge v Almerijo in ga popolnoma uničili. Tedaj so vsi mislili, da je prišel trenutek, ko bo spregovorila vest Evrope. Čakali smo zaman. Nacisti so se lahko hvaležili s svojim junakim delom. In to je bil začetek načrtnega bombardiranja. Usode ibize so kaj kmalu delje Guernica, Durango in tucat drugih manjših mest.

Challero, ki je samo počival in užival na starih favorikah, je na vseobčo zahtevo moral odstopiti in prepustiti mesto dr. Negrinu. Nova vlada je poleti 1937 zaznamovala dve pomembni zmagi na bojišču pri Brunati in pri Belchite-u. Če bi komitet za nemešavanje mogel zaustaviti invazijo Nemcev in Italijanov, bi kaj hitro opravil s sovražniki.

V Zenevi se je sestalo na zasedanju DN. V angleški Spodnji zbornici je opozicija interpelirala ministra za zunanje posle glede španske vojne. V ZDA je ljudstvo vespovod vedno močnejše terjalo preklic embarga. Medtem pa so lahko Italijani brali v svojih dnevnikih Mussolinijeva pozdravna beseda Francu: »Prav posebno sem ponosen, da so Italijanske letjice v hudih borbah, ki so trajale 10 dni, zelo veliko prispevale k velikim zmagi pri Santardu.« Na poizvedbe angleške vlade je sleh zadevi je Mussolini ogročno zankal zadržano intervencijo. In britanski vlad je bilo to dovolj. Takrat se nam je pričela Anglija smiliti, saj v vsem ministstvu ko da ni bilo človeka, ki bi umel braniti in prevajati italijanski tisk.

za invazijo Nemcev in Italijanov. Vsakdo je vedel, da so pravica, mednarodno pravo in demokracija na naši strani in vendar, da seBonnet ni niti z besedico dotaknil v svojem govoru tega tako bolelega vprašanja. Lord Halifax (za je povzročil, da je naš zunanji minister na celi črti pogorel. Hallifator glasovalni stroj je delal brezhibno. Izkl. glasnogovnja 4:2 Anglija, Francija, Poljska in Rumunija so glasovale NE, Španika in SZ pa DA. 9 članov se je vzdržalo glasovanja. Ameriška vlada je takoj nato sklenila, da embargo ostane še nadalje v veljavi.

Chamberlainova vlada je delala na to, da bi z »bohe« strani odprlekali v Španiji tuje čete. Negrin je na to takoj odgovoril, da je 6000 internacionalnih prostovoljcev poslal domov.

Zaradi vedno hujšega bombardiranja nezaiščenih mest je španska vlada objavila sklep, da bo za represalijo bombardirala industrijski trikot Torino—Milano—Genova.

Takrat šele so je angleška vlada zganila. Ustanovili so komisijo, ki naj bi preiskala zadevo bombardiranja civilnega prebivalstva in preprečila izvedbo španske nakane. Angliči so se spomnili »humanizirajte vojno, Komisija za komisijo je šla v Barcelono.

Vojaški položaj se je potem naglo slabšal. Prišlo je do vojaškega zloma in emigracije vlade. 12 milijonov Špancev pa je doma nadaljevalo borbo za svobodo in proti Francovemu fašizmu.